

POSTANOWIENIE

Dnia 8 grudnia 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Mirosława Wysocka (przewodniczący)

SSN Dariusz Dończyk (sprawozdawca)

SSN Kazimierz Zawada

w sprawie z powództwa T. G.

przeciwko M. M., A. M. i K. M.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 8 grudnia 2011 r.,

zażalenia powoda

na postanowienie o kosztach procesu zawarte w punkcie drugim wyroku

Sądu Apelacyjnego

z dnia 21 stycznia 2011 r.,

- 1) oddała zażalenie;
- 2) oddała wniosek pełnomocnika powoda o zasądzenie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu zażaleniowym.

Uzasadnienie

Wyrokiem z dnia 21 stycznia 2011 r. Sąd Apelacyjny oddalił apelację powoda od wyroku Sądu Okręgowego (pkt 1) oraz zasądził od powoda T. G. solidarnie na rzecz pozwanych M. M., A. M. i K. M. kwotę 900 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego (pkt 2). Przytoczone postanowienie o kosztach postępowania zaskarżył zażaleniem powód, zarzucając, że narusza ono art. 102 k.p.c. Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i odstąpienie od obciążenia powoda kosztami procesu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zasadą w procesie cywilnym jest, że strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi, na jego żądanie, koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (art. 98 § 1 k.p.c.). Tylko w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej część kosztów procesu albo nie obciążać jej w ogóle kosztami (art. 102 k.p.c.). Przepis zawarty w art. 102 k.p.c. jako szczególny nie podlega wykładni rozszerzającej. Do okoliczności uzasadniających zastosowanie art. 102 k.p.c. należą zarówno fakty związane z samym procesem jak i leżące poza nim, a dotyczące sytuacji życiowej, stanu majątkowego stron, które powinny być oceniane z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 sierpnia 2011 r., II CZ 51/11, Lex nr 949023). Ocena, czy zachodzą przesłanki do zastosowania art. 102 k.p.c. jest dokonywana każdorazowo przez sąd niezależnie od wcześniejszych decyzji w przedmiocie zwolnienia jej od kosztów sądowych. Zgodnie bowiem z art. 108 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2010 r., Nr 90, poz. 594 ze zm.), zwolnienie od kosztów sądowych nie zwalnia strony od obowiązku zwrotu kosztów procesu przeciwnikowi. Należy mieć przy tym na uwadze, że celem instytucji zwolnienia od kosztów sądowych jest zagwarantowanie prawa strony dostępu do sądu, które to prawo nie powinno być ograniczane ze względu na sytuację materialną strony. Uwzględnienie tego celu odpada w sytuacji, gdy sąd rozstrzyga o kosztach procesu między stronami.

W zażaleniu powód powołał się na swoją trudną sytuację majątkową i nieporadność, tj. te fakty, które zostały przez niego powołane dla uzasadnienia wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych i ustanowienie pełnomocnika z urzędu. Okoliczności te nie są wystarczające dla zastosowania art. 102 k.p.c. Należy mieć bowiem na uwadze, że wytoczenie bezzasadnego, jak się okazało, powództwa spowodowało konieczność poniesienia kosztów procesu przez pozwanych, których sytuacja życiowa i majątkowa również zasługuje na ochronę w równym stopniu co sytuacja powoda. Tym bardziej w sytuacji, gdy, jak to wynika z ustaleń faktycznych dokonanych w sprawie, powództwo opierało się w znacznej części na tej samej podstawie faktycznej, co już wcześniej, prawomocnie osądzone powództwo wniesione przez powoda przeciwko pozwanym. Wytaczając kolejne powództwo przeciwko pozwanym, a następnie wnosząc apelację od niekorzystnego wyroku Sądu pierwszej instancji, powód powinien był liczyć się z obowiązkiem zwrotu kosztów procesu pozwanym.

Z tych względów Sąd Najwyższy oddalił zażalenie jako bezzasadne na podstawie art. 398¹⁴ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. Sąd Najwyższy oddalił również wniosek pełnomocnika powoda o przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu zażaleniowym albowiem wniosek ten nie zawierał oświadczenia, przewidzianego w § 16 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.), że koszty te nie zostały zapłacone w całości lub w części (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 października 1998 r., II CKN 687/98, OSNC 1999, nr 3, poz.63).